

Sygn. akt: V C 76/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Rejonowy w Mrągowie V Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w B.

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Andrzej Łotowski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Bogusława Milewska

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2015 r.

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. P.**

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezes Sądu Rejonowego w Olsztynie

o zapłatę

1. oddala powództwo;

2. odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu.

Sygn. akt. V C 76/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 lipca 2014r. (do tut. Sądu wpłynęło dnia 28 stycznia 2015r.) powód W. P. w żądaniu pozwu przeciwko Skarbowi Państwa –Prezes Sądu Rejonowego w Olsztynie, domagał się zasądzenia kwoty 5.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz za bezprawne działanie niezgodne z prawem.

Swoje żądanie powód uzasadnił tym, iż w dniu 21.08.2013r. złożył pozew przeciwko Zakładowi Karnemu w B., jak również wnioski o zwolnienie go od kosztów postępowania w całości i przydzielenie radcy prawnego z urzędu do reprezentowania w sprawie sygn. akt XC 2628/13. Sąd Rejonowy w Olsztynie X Wydział Cywilny zwolnił powoda od kosztów postępowania w całości, natomiast wniosek o przydzielenie radcy prawnego z urzędu oddalił. W omawianej sprawie jak wskazywał powód, zostali przesłuchani świadkowie, których powołał pełnomocnik strony pozwanej. Świadcami byli funkcjonariusze Służby Więziennej Zakładu Karnego w B.. Powód wielokrotnie składał wnioski do Sądu Rejonowego w Olsztynie X Wydział Cywilny o wydanie nakazu doprowadzenia na rozprawę, gdyż miał pytania do świadków oraz nie był reprezentowany w tej sprawie przez nikogo. Wnioski powoda pozostawały bez jakiegokolwiek odpowiedzi.

Powód wskazał, iż wnosił również o przesłanie akt sprawy w celu zapoznania się z nimi. Do czasu złożenia pozwu akt nie otrzymał, a jak twierdzi ma prawo na każdym etapie postępowania przejrzeć akta sprawy, tym bardziej, że rozprawy odbywały się pod jego nieobecność. Powód wskazał nadto, iż Sąd Rejonowy w Olsztynie X Wydział Cywilny złamał stronę prawa, ponieważ nie chodzi o dobro powoda, lecz o stronnicze i jak najszybsze zakończenie sprawy.

Powód powołał się na normę art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, która mówi, że wszyscy wobec prawa są równi oraz że wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władzę publiczną. Dlatego powód nie zgadza się z działaniem Sądu Rejonowego w Olsztynie X Wydział Cywilny (pozew k. 4)

Dnia 22 sierpnia 2014r. powód złożył załącznik do pozwu, w którym odniósł się do dalszych kwestii związanych ze sprawą XC 2628/13. Powód wskazał, iż pozbawiono go wydanymi postanowieniami jakiegokolwiek możliwości udowodnienia swojej racji. Przez oddalenie wniosków o przydzielenie rady prawnego z urzędu oraz oddalenie wniosków o doprowadzenie na rozprawę, pozbawiono powoda udowodnienia jego racji. Rozprawy odbywały się pod nieobecność powoda, gdzie byli przesłuchiwanie świadkowie, powołani przez stronę pozwaną. Powód jak wskazuje, nie miał możliwości zadania jakichkolwiek pytań do świadków, nie otrzymywał odpisów protokołów, do których mógłby się odnieść. Powód wielokrotnie takie wnioski kierował i otrzymał protokoły posiedzeń z dnia 10.03.2014 oraz 14.07.2014r. (załącznik k. 13).

Dnia 06 maja 2015r. pełnomocnik pozwanego Skarbu Państwa Sąd Rejonowy w Olsztynie złożył odpowiedź na pozew, w którym wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Olsztynie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pełnomocnik strony pozwanej wskazał, iż postanowieniem z dnia 30 września 2013r. referendarz sądowy zwolnił powoda od kosztów sądowych w całości. Jednocześnie postanowieniem wydanym w tym samym dniu referendarz sądowy oddalił wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Następnie akta zostały przekazane sędziemu, który utrzymał w mocy przedmiotowe orzeczenie. Kolejne wnioski powoda, o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, oparte były na tych samych okolicznościach i zostały odrzucone. Wszelkie wnioski i pisma procesowe powoda składane w toku postępowania zostały przedłożone Przewodniczącemu do decyzji. Pełnomocnik pozwanego wskazał nadto, że powód został przesłuchany w drodze pomocy sądowej w dniu 14 kwietnia 2015r. przez Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi. Nadto pełnomocnik strony pozwanej stwierdził fakt, iż niniejsza sprawa na chwilę obecną nie została zakończona, a powód w dalszym ciągu zachowuje możliwość składania pism procesowych, które zostaną na bieżąco rozpoznane, o czym powód został pouczony. Powód jak wskazuje pełnomocnik pozwanego posiada również możliwość złożenia wniosku o wyłączenie sędziego referenta od orzekania w niniejszej sprawie z uwagi na podnoszoną stronniczość przez niego Sądu. W takim stanie faktycznym pełnomocnik pozwanego kwestionuje roszczenie powoda tak co do zasady, jak i w wysokości albowiem brak jest przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa w granicach i ramach posiadanych uprawnień i właściwości. Pełnomocnik strony pozwanej podkreślił, iż podstawową kwestią, jest to że pozwanemu nie można zarzucić bezprawności działania, ani jakiegokolwiek winy, co powoduje, że nie istnieją przesłanki umożliwiające zasądzenie żądanej przez powoda kwoty. Nadto pełnomocnik strony pozwanej dodał, iż powód w toku ewentualnego postępowania odwoławczego będzie mógł podnosić wszelkie zarzuty odnośnie sposobu prowadzenia sprawy przed sądem I instancji (odpowiedź na pozew k. 182-184).

Sąd ustalił i zważył, co następuje.

Przed Sądem Rejonowym w Olsztynie toczyła się sprawa z powództwa W. P. przeciwko Skarbowi Państwa Zakład Karny w B. o zapłatę, pod sygnaturą akt X C 2628/13.

Postanowieniem z dnia 30 września 2013r. referendarz sądowy oddalił wniosek W. P. o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu (postanowienie k. 151)

Postanowieniem z dnia 08 listopada 2013r. Sąd Rejonowy w Olsztynie X Wydział Cywilny utrzymał w mocy postanowienie referendarza sądowego z dnia 30 września 2013r. (postanowienie k. 152).

Postanowieniem z dnia 05 grudnia 2013r. Sąd Rejonowy w Olsztynie X Wydział Cywilny odrzucił zażalenie W. P. na postanowienie Sądu Rejonowego w Olsztynie X Wydział Cywilny z dnia 08 listopada 2013r. (postanowienie k. 153).

Postanowieniem z dnia 10 stycznia 2014r. Sąd Rejonowy w Olsztynie X Wydział Cywilny odrzucił ponowny wniosek W. P. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (postanowienie k. 155).

Na posiedzenie w dniu 07 lutego 2014r. powód nie stawił się – zawiadomiony prawidłowo (protokół k. 156-157)

Postanowieniem z dnia 12 marca 2014r. Sąd Rejonowy w Olsztynie X Wydział Cywilny odrzucił ponowny wniosek W. P. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (postanowienie k. 158).

Dnia 24 kwietnia 2014r. W. P. złożył wniosek o doprowadzenie na najbliższą rozprawę (wniosek k. 159).

Na posiedzenie w dniu 25 kwietnia 2014r. W. P. nie stawił się – zawiadomiony prawidłowo (protokół k. 160-162).

Na posiedzenie w dniu 30 maja 2014r. W. P. nie stawił się – zawiadomiony prawidłowo (protokół k. 156-157).

Dnia 11 czerwca 2014r. W. P. złożył wniosek o doprowadzenie na rozprawę wyznaczoną na dzień 30 czerwca 2014r. (wniosek k. 159).

Na posiedzenie w dniu 30 czerwca 2014r. W. P. nie stawił się – zawiadomiony prawidłowo (protokół k. 165).

Dnia 08 lipca 2014r. W. P. złożył skargę do Sądu Okręgowego w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy za niezgodne z prawem (stronnicze) działanie Sądu Rejonowego w Olsztynie (skarga k. 166).

Dnia 01 sierpnia 2014r. W. P. złożył wniosek o wyjaśnienie kwestii przydzielenia radcy prawnego, które to informacje znajdują się w protokole z dnia 25 kwietnia 2014r. (wniosek k. 167).

Dnia 01 sierpnia 2014r. W. P. złożył wniosek o skierowanie zawiadomienia do Prokuratury o składanie fałszywych zeznań przez świadka na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2014r. (wniosek k. 168).

Dnia 04 sierpnia 2014r. W. P. złożył wniosek o przydzielenie mu radcy prawnego z urzędu (wniosek k. 169).

Dnia 25 sierpnia 2014r. W. P. złożył wniosek o wydanie nakazu doprowadzenia na posiedzenie na dzień 17 września 2014r. (wniosek k. 170).

Dnia 12 września 2014r. W. P. złożył wniosek o sprostowanie protokołu z dnia 25 kwietnia 2014r., a dotyczące „owego” reprezentowania go przez apl. radc K. Z. (wniosek k. 171).

Postanowieniem z dnia 12 września 2014r. referendarz sądowy odrzucił wniosek W. P. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (postanowienie k. 172).

Dnia 22 września 2014r. W. P. złożył zażalenie na postanowienie o odrzuceniu wniosku o przydzielenie pełnomocnika z urzędu (zażalenie k. 173).

Dnia 24 września 2014r. W. P. złożył wniosek o wydanie nakazu doprowadzenia go na posiedzenie na dzień 20 października 2014r. (wniosek k. 174).

Dnia 10 października 2014r. W. P. złożył wniosek o przesłanie akt sprawy sygn. akt. XC 2628/13, w celu zapoznania się z aktami (wniosek k. 175).

Postanowieniem z dnia 18 października 2014r. Sąd Rejonowy w Olsztynie X Wydział Cywilny odrzucił zażalenie W. P. na postanowienie referendarza sądowego z dnia 12 września 2014r. (postanowienie k. 176).

Dnia 20 października 2014r. sporządzono wyciąg z protokołu, którym sprostowano protokół rozprawy z dnia 25 kwietnia 2014r. (protokół k. 177).

Dnia 12 listopada 2014r. W. P. złożył zażalenie na odrzucenie zażalenia o ustanowienie pełnomocnika z urzędu z dnia 18 października 2014r. (wniosek k. 178).

Spornym w sprawie było, czy nie wydanie nakazu doprowadzenia powoda na rozprawę, nie zarządzenia na jego wniosek przesłania akt do zakładu karnego celem przejrzenia oraz odmowa ustanowienia mu pełnomocnika z urzędu było bezprawnym i zawinionym działaniem bądź zaniechaniem pozwanego oraz czy stanowiło to naruszenie jego dóbr osobistych.

Ewentualna odpowiedzialność odszkodowawcza pozwanego Skarbu Państwa zarówno, gdy powód żąda wyrównania uszczerbku o charakterze majątkowym – szkody, jak i niemajątkowym - krzywdy, uzależniona jest od tego czy działanie, bądź zaniechanie,

z którym powód łączy powstanie po swojej stronie szkody podlegającej wyrównaniu jest związane z wykonywaniem władzy publicznej i , przede wszystkim , czy było ono bezprawne, czyli obiektywnie niezgodne z obowiązującym porządkiem prawnym bądź lub zasadami współżycia społecznego.

W ocenie Sądu niezależnie od tego czy żądanie powoda dotyczy wyrównania szkody w oparciu o normę art. 417 §1 kc, czy krzywdy , jako konsekwencji naruszenia dóbr osobistych , na podstawie art. 448 kc w zw z art. 24 §1 kc , dla przypisania tego rodzaju odpowiedzialności deliktowej pozwanego Skarbowi Państwa , przesłanka zawinienia nie jest prawnie relewantna. W tej kwestii Sąd podziela stanowisko Trybunału Konstytucyjnego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 grudnia 2001r , sygn.. SK 18/00, publ. OTK z 2001r nr 8 poz. 256 a także pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale [7] z dnia 18 października 2011r , sygn.. III CZP 25/11 , publ. OSNC z 2012 nr 2 poz. 15/

W ocenie Sądu I Instancji powód twierdził nietrafnie, że prawo do rzetelnego procesu sądowego, będące elementem prawa do sądu, przewidzianego art. 6 ust. 1 konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w R. dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, należy zaliczyć do kategorii dóbr osobistych objętych art. 23 k.c. Sąd aprobuje przeważający w doktrynie i judykaturze pogląd, że dobra osobiste ujmowane są w kategoriach obiektywnych jako wartości o charakterze niemajątkowym, ściśle związane z człowiekiem, decydujące o jego bycie i pozycji w społeczeństwie, powszechnie uznane i akceptowane przez system prawny, będące wyrazem odrębności fizycznej i psychicznej oraz możliwości twórczych. Ścisłe związanie tych wartości – zespołu cech właściwych człowiekowi, stanowiących o jego walorach – z jednostką ludzką wskazuje na ich bezwzględny charakter, towarzyszący człowiekowi przez całe życie, niezależnie od sytuacji, w jakiej znajduje się w danej chwili.

Katalog dóbr osobistych pozostających pod ochroną prawa cywilnego jest otwarty i wraz ze zmianami stosunków społecznych pewne dobra mogą pojawiać się i znikać, co jednak nie oznacza, że należy do niego zaliczyć prawo do sądu. Jest ono gwarantowane wymienionymi przepisami konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i Konstytucji, nie może jednak być zaliczone do kategorii wartości stanowiących dobro osobiste jednostki, ponieważ jest uprawnieniem przyznanym jej tymi regulacjami w związku z funkcjonowaniem w określonej sferze życia społecznego. Nie ma podstaw do przyjęcia, że wszystkie prawa podstawowe objęte konwencją oraz wolności i prawa osobiste wymienione w Konstytucji (art. 38-56) powinny być chronione za pomocą środków wskazanych w art. 24 k.c. Wskazuje na to również Europejski Trybunał Praw Człowieka, który w licznych orzeczeniach – poza określaniem kryteriów branych pod uwagę przy ocenie sprawności postępowania sądowego – daje wyraz temu, że przewlekły proces może być także przyczyną krzywdy moralnej (np. wyrok z dnia 26 października 2000 r., Kudła przeciwko Polsce, nr (...), wyrok z dnia 14 października 2003 r., D.M. przeciwko Polsce nr 13 557/02, wyrok z dnia 25 marca 2003 r., R.O. przeciwko Polsce nr (...), albo wyrok z dnia 10 listopada 2004 r., A. przeciwko W., nr (...)).

Nie może budzić wątpliwości, że działania strony pozwanej, z którymi powód łączy powstanie krzywdy, były realizacją uprawnień ustawowych, stanowiących atrybuty wykonywania władzy o charakterze publicznym. Wszystkie te działania, nawet przy wskazanym wyżej, szerokim rozumieniu pojęcia bezprawności, nie można uznać za bezprawne.

Wszystkie działania, które miały zdaniem powoda, stanowić naruszenie jego dóbr osobistych i być bezprawne, były podejmowane przez funkcjonariuszy jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa na podstawie obowiązujących przepisów i w ramach nadanych im tymi przepisami kompetencji, bez przekroczenia ich zakresu. Powód miał zagwarantowaną możliwość weryfikacji ich merytorycznej poprawności poprzez składanie środków odwoławczych, z których korzystał. To, że w ostatecznym wyniku w postępowaniach, zapadły rozstrzygnięcia, które z jego punktu widzenia nie były satysfakcjonujące, nie może stanowić dostatecznego argumentu za oceną działania funkcjonariuszy strony pozwanej jako niezgodnego z obowiązującym prawem, tak materialnym jak i procesowym.

Stan braku bezprawności w działaniach organów Państwa wyklucza możliwość uwzględnienia roszczenia powoda w jakiegokolwiek części także wówczas, gdyby jego kwalifikacji należało poszukiwać w normie art. 448 kc w zw z art. 24 §1 kc, upatrując jego źródła w naruszeniu dóbr osobistych, wywołującego po jego stronie krzywdę podlegającą wyrównaniu poprzez przyznanie zadośćuczynienia.

Brak przesłanki bezprawności wyklucza możliwość uznania roszczenia powoda za usprawiedliwione w jakiegokolwiek części i to nawet bez potrzeby dokonywania analizy pozostałych warunków normatywnych od których ustawodawca uzależnia odpowiedzialność odszkodowawczą strony pozwanej. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 30-10-2014 I ACa 1011/14).

Na marginesie należy stwierdzić, że wprawdzie z uwagi na odbywanie kary pozbawienia wolności przez powoda, jego osobisty udział w rozprawach był utrudniony, tym niemniej Sąd Rejonowy w Olsztynie dopuścił dowód z przesłuchania powoda w drodze pomocy sądowej przez Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi. Miał on zatem możliwość swobodnego wypowiedzenia się zarówno co do podstaw faktycznych i prawnych dochodzonego roszczenia, jak również ustosunkowania się do twierdzeń i pytań zawartych w odpowiedzi na pozew.

W ocenie Sądu nie doszło do pozbawienia powoda możliwości dochodzenia jego praw na skutek zaniechania doprowadzenia go na rozprawę. Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. ma miejsce, gdy z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSP 1975/3/66; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999, nr 5, poz. 41; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1057/00, LEX nr 55517). Sytuacja taka nie zaistniała w rozpoznawanej sprawie. Kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje obowiązku doprowadzania pozbawionych wolności stron (w tym także tych które nie są reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika) na poszczególne terminy rozprawy, na co wskazuje chociażby art. 327 § 2 k.p.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 10 września 2009 r., I Aca 573/09, Lex nr 756668). W przypadku osób obywających karę pozbawienia wolności ich niemożność uczestniczenia w rozprawie jest przeszkodą wywołaną przez nie same, której wprawdzie nie da się przezwyciężyć bez udziału Sądu, jednak nie zobowiązuje to Sądu do zarządzania doprowadzania ich na każdą rozprawę. Taki obowiązek oznaczałby także konieczność ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów stawiennictwa tej strony na każdej rozprawie, podczas gdy druga strona, niepozbawiona wolności, zobowiązana jest sama ponosić koszty każdorazowego stawiennictwa na rozprawie, chyba że Sąd zarządzi jej stawiennictwo obowiązkowe. Prowadziłoby to do nierównego traktowania stron procesu cywilnego z uprzywilejowaniem strony pozbawionej wolności, do czego nie ma podstaw. Z tych względów Sąd obowiązany jest zarządzić doprowadzenie na rozprawę strony pozbawionej wolności tylko wtedy, gdy uzna, że jej obecność jest niezbędna ze względów procesowych lub gdy nieobecność ta mogłaby pozbawić stronę możliwości obrony jej praw (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 473/11, OSNC 2012/12/146 oraz z dnia 17 kwietnia 2013 r., I CSK 473/12, niepubl).

Prawo skazanego do przejrzenia akt w zakładzie karnym również nie jest prawem bezwzględnie. Przewodniczący może bowiem odmówić przesłania akt do zakładu karnego, jeżeli szczególne względy przemawiają za umożliwieniem tej osobie przejrzenia akt w sekretariacie, co wynika z redakcji § 96 ust. 2 ROZPORZĄDZENIA MINISTRA

SPRAWIEDLIWOŚCI z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych, obowiązującego na chwilę składania pozwu.

Nie jest rolą Sądu Rejonowego w niniejszym postępowaniu ocena, czy pozwany w ramach prowadzonego przez siebie postępowania podejmował właściwe decyzje. Ocena ta może bowiem należeć wyłącznie do Sądu Odwoławczego, zwłaszcza, że sporne postępowanie jeszcze się nie zakończyło.

Sąd pragnie raz jeszcze podkreślić, że o braku legalności działania organów państwowych, zdaniem Sądu, nie może, jak chce tego powód, decydować to, że rozstrzygnięcia podjęte w ramach ustawowych kompetencji były inne aniżeli spodziewał się tego.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. zgodnie z którym w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może strony przegrywającej nie obciążać w ogóle kosztami.